

Det blev en vändpunkt i livet för Lii när hon fick sönerna Noel och Tofte.

När jag vaknade upp efter olyckan var jag en helt ny person

I dag är Lii en lycklig maka och mor till två barn. Dessutom en uppskattad keramiker. Men före ridolyckan var det en tillvaro hon absolut inte kunnat tänka sig.

AV PELLE EHNBERG FOTO: RALF BERGMAN OCH GEFLE DAGBLAD

Trafikolycka på väg 67. Kvinnan skadades allvarligt och dödades. Olyckan inträffade vid 18-tiden. Enligt uppgift från huset var kvinnans tillstånd sent på måndagskvällen allvarligt.

Ung kvinna allvarligt skadad

En ung kvinna från Gävle skadades allvarligt när hennes skenande häst krockade med en långtradare i närheten av Rörbergs flygplats. Kvinnan red på hästen när den skred och skadades allvarligt. Långtradaren kom på bilden.

■■■ Vid arbetsdagens slut byter **Lii Tjörnerud** raskt om till ridkläder och hojtar ett glatt "vi ses!" till arbetskamraterna innan hon kilar ut genom redaktionsdörrarna på Gefle Dagblad.

Hon har bråttom till stallet i Valbo där hennes nyfunna kompis Geysir väntar.

Den efterlängtrade islandshästen anlände ett par dagar tidigare från Funäsdalen och Lii känner hur hela kroppen riktigt pirrar av förväntan.

Att en nära släkting, som alltid haft god hand med hästar, varnat henne för att Geysir verkar lite opålitlig och lömsk rör henne inte i ryggen.

Lii Tjörnerud är 23 år och ser inga hinder i något hon företar sig. Som ung och ambitiös tidningsreporter har hon dessutom välsignats med ett orubbligt självförtroende.

Hon om någon ska väl få pli på hästen!

Ungefär där slutar Liis minnesbilder från denna sena måndags-eftermiddag den 21 september 1991.

– Det sista jag kommer ihåg är mer som en förmimelse; ljudet från hästens hovar mot asfalten, berättar Lii, i dag 39 år.

Det som sedan inträffade var att Geysir plötsligt skenade rakt ut på en väg där de krockade med en långtradare och kastades 20 meter ut i skogen.

INGEN VISSTE VEM HON VAR

Kollisionen var så våldsam att chaufförens radioutrustning slogs ut. En förbipasserande bilist var dock ägare av en mobiltelefon och slog omedelbart larm.

– Man får tacka sin lyckliga stjärna för att det existerade mobiltelefoner också på den tiden, menar Lii med ett leende. Och det

faktum att det råkade finnas en ledig ambulans alldeles i närheten.

Men när ambulansmännen placerade Lii på båren, var det ännu ingen som visste vem hon var. Hon saknade id-handlingar och var medvetslös, blodig och söndertrasad.

Av en händelse var en av de första poliserna som anlände till olycksplatsen en gammal klasskamrat och han kände omedelbart igen henne.

Enligt polisrapporten dog islandshästen Geysir bara ett par minuter efter krocken.

Lii har sparat alla tidningsklipp och bilder som Gefle Dagblads fotograf tog på olycksplatsen vid Rörberg.

– På sätt och vis kan man säga att jag också dog i samma stund. När jag vaknade upp ur medvetslösheten tre veckor senare fanns "Lii ett" inte på samma sätt längre.

Föräldrarna, **Barbro** och **Hans**, slets mellan hopp och förtvivlan då de vakade vid hennes sjukbädd på Gävle sjukhus bland apparater och slangar.

Kollegorna på Gefle Dagblad tog mycket illa vid sig av det in-

träffade, särskilt den reporter och den fotograf som rapporterade om olyckan.

Pojkvännen **Mats** hade också en tuff tid.

– Medan jag var ute på ridturen höll Mats som bäst på att duka fram lite vin och räkor hemma i lägenheten. Just den dagen var det ett år och en månad sedan vi förlovat oss och det hade vi tänkt fira med en myskväll.

– Strax innan olyckan smidde Mats och jag dessutom stora framtidsplaner, tillägger Lii. Vi planerade att säga upp oss från våra jobb och sticka ut och upptäcka världen tillsammans.

HJÄRNSKADORNA VAR VÄRST

Första tiden efter olyckan levererade läkarna bara dystra framtidsprognoser för Liis vidarekommande. Det visade sig att hon hade flera blödningar i hjärnan, samt att ena lungan var utslagen medan den andra bara hade 20 procents kapacitet. Dessutom hade hon drabbats av handledsbrott, ett par brutna revben och ett krossat lårben.

– Någon sa att benet såg ut som en hundfrukost, berättar Lii och kostar på sig ett litet skratt över liknelsen.

Värst var hjärnskadorna.

– Stora delar av mitt språkcentrum drabbades. Direkt efter uppvaknandet pratade jag engelska, franska och tyska i en enda röra. Farmor och farfar, som bara kunde tala svenska, upplevde det som mycket obehagligt när de kom och besökte mig.

Då hon sommaren 1992, knappt tio månader efter olyckan, skrevs ut från rehabkliniken i Sandviken, trodde hon att allting skulle bli som vanligt igen. Det

var ju bara en tidsfråga innan hon skulle vara tillbaka på jobbet. Bara benet läkte ihop ordentligt.

Det tog emellertid flera år innan Lii riktigt ville acceptera att hon inte längre var samma person som innan krocken med långtradaren.

– Mitt språk var spåröst borta. Jag kunde inte längre skriva eller uttrycka mig som tidigare, varken i tal eller i skrift. Jag arbetsprövade genom att intervjua några jobbarkompisar på redaktionen, men resultatet blev inte särskilt lyckat.

Denna upptäckt var en stor sorg som tog tid att komma över. Reporterrollen hade ju varit en stor del av hennes personlighet.

Lii hamnade i en identitetskris, bytte namn och kallade sig för Filippa en kortare period.

– Jag kände mig värdelös och onödig. Självförtroendet var kört i botten. Jag som hade så många framtidsplaner...

Vändpunkten kom 1997 då hon både blev mamma till **Tofte** och sjukpensionär.

– Det kändes som en riktig jackpot. Jag ville verkligen bli pensionerad så att jag kunde lämna allt det jobbiga bakom mig och gå vidare i livet. Och det faktum att jag kunde bli mamma efter en sådan svår olycka var ju ett mirakel i sig.

Sedan dess har Mats och Lii hunnit gifta sig, köpa hus i Valbo och utökat familjen med **Noel**, som är sex år.

– Mats har betytt massor och varit något av en personlig "terapeut" genom åren. Han har alltid funnits vid min sida, trots att min personlighet förändrades. Innan olyckan var jag sprallig, spontan, utåtriktad. Jag var nog ganska kul att leva ihop med...

– Egentligen är det lite lustigt eftersom "Lii ett" aldrig hade velat föda barn eller ens bilda familj. Hon ville ju ut i världen och resa och se sig omkring. Men "Lii två" älskar verkligen Tofte och Noel.

Det var keramikkursen på konstskolan i Gävle som fick Lii att hamna på rätt kurs igen.

– Men ärligt talat är det nog inte förrän på senare år som jag "landat" och fått mer tid över för mig själv och min egen utveckling. Jag har famlat i mörker för att hitta min identitet, även om jag samtidigt varit både mamma och hustru på heltid.

I keramiken har Lii Tjörmeryd funnit ett nytt sätt att uttrycka sig på.

Plötsligt känns det som om hela tillvaron fallit på plats.

– Det behövs så himla lite för att självförtroendet ska växa. Bara en sådan sak som att få arrangera en liten utställning på ett kafé har varit ett enormt lyft.

VI HAR JU ALLA SPRICKOR

Liis keramik har väckt uppmärksamhet. Hennes känsliga händer har format vackra skyddsänglar och huvuden med guldglimmande kratrar som inte bara ska föreställa hjärnskadan, utan också kraft och inre styrka. I utställningen finns också vackra traditionella skålar och tekannor.

– Det ska synas att allting är handgjort, tycker jag. Sakerna får gärna ha lite sprickor här och där. Vi har ju alla sprickor, säger Lii och skrattar.

Efter olyckan i september 1991 trodde läkarna att hon skulle bli liggande som ett vårdpaket.

I dag mår Lii bra och trivs med tillvaron. Skrattet och glimten i ögat är tillbaka.

Visserligen krånglar benet fortfarande och hon har svårt att koncentrera sig längre stunder och hon blir snabbt trött och utmattad.

– Hjärnskadan gör att jag lätt "tappar tråden" under ett samtal, blandar ihop ingredienser vid matlagning och så vidare. Och om jag stressar för mycket kan det bli "helt blankt" inuti skallen.

– Men skriv att jag är tillbaka! Jag känner mig precis som Nike-segergudinnan! □

